

# DAG IJSHEILIGEN, HALLO VOORJAARSBLOEIERS



**&**  
Cath.

# Hoe belangrijk zijn IJsheiligen voor je tuin en planten?

Voor veel tuinliefhebbers is IJsheiligen ‘heilig’. De dag na IJsheiligen is voor veel groene vingers hét startsein om te zaaien en te planten in de volle grond. Waarom dit is en waar je rekening mee moet houden, leggen we je uit in dit blog.

## Wat is IJsheiligen?

IJsheiligen zijn de naamdagen van de heiligen die tot de IJsheiligen horen. IJsheiligen is ieder jaar van 11 tot en met 14 mei. In Duitsland behoort 15 mei ook nog bij de IJsheiligen. IJsheiligen is een van de oudste en bekendste begrippen uit de volksweerkunde. Dit is namelijk de laatste periode van het voorjaar waarin nog nachtvorst kan voorkomen.

IJsheiligen is de periode waarin nachtvorst overgaat in heerlijk voorjaarsweer met misschien zelfs wel een zomers tintje. Het is niet uitgesloten dat er na half mei nog nachtvorst optreedt, maar die kans is heel erg klein. Tot de IJsheiligen is voorzichtigheid geboden met het zaaien en planten van bloemen en planten in de volle grond.

## Wie zijn de IJsheiligen?

Iedere ‘ongeduldige’ tuinliefhebber kent ze wel. De IJsheiligen. Ze vieren hun naamdag van 11 tot 15 mei en volgens de weerkunde, en in de volksmond, zijn dat de laatste dagen waarop er nachtvorst kan voorkomen waar de jonge plantjes niet tegen bestand zijn.

In ons land en de landen om ons heen verschilt het aantal IJsheiligen nogal. Om niemand uit te sluiten, benoemen we ze alle vijf voor u. Hier beantwoorden we je vraag: Welke IJsheiligen zijn er?

### 11 mei: St. Mamertus

De heilige Mamertus wordt als schutspatroon gezien van herders en van de brandweer, en hij wordt vaak aangeroepen bij droogte. Mamertus is de grondlegger van de zogenaamde Kruisprocessie, die nog jaarlijks door vele gelovigen wordt gelopen.

### **12 mei: St. Pancratius**

St. Pancratius is de patroon van o.a. jonge aanplant en bloesem; de pas geplante bloemen en planten.

### **13 mei: St. Servatius**

Servatius is de eerste, historisch verifieerbare bisschop in de Nederlanden. Bovendien is hij de eerste bisschop van Maastricht geweest. Hierdoor is hij naast ijsheilige ook patroonheilige van de stad Maastricht.

### **14 mei: Bonifatius van Tarsus**

Bonifatius van Tarsus, niet te verwarren met paus Bonifatius, was een Romeins burger waar weinig over bekend is.

### **15 mei: Sophia van Rome**

Hoewel deze dame niet overal tot de Ijsheiligen wordt gerekend, sluit ze het rijtje qua dagen. Sophia is de beschermheilige tegen nachtvorst en wordt om die reden ook wel Koude Sophie genoemd. In Zuid-Duitsland geldt haar naamdag als de dag om tuinplanten te planten en om de bloembakken op en aan de balkons te vullen met heerlijke voorjaarsbloeiërs. Ook is het zogenaamde Sophiekruid (*Sisymbrium sophia*) naar haar genoemd.

### **Ijsheiligen is geweest en nu?**

Iedere tuinliefhebber weet dat hij of zij moet oppassen voor de Ijsheiligen, die de tuinplanten behoorlijk kunnen beschadigen. Na Ijsheiligen kan je de volle grond in je tuin dus lekker volzetten met eenjarige tuinbloeiërs. Ook de potten en plantenbakken mogen en kunnen weer gevuld worden. Vanaf half mei, na Ijsheiligen zien we namelijk nog amper nachtvorst die de jonge plantjes kan aantasten. Plant daarom pas na de Ijsheiligen de zelfgezaaide, vorstgevoelige plantjes buiten uit in de volle grond of bloembakken.

## IJsheiligen en je kuipplanten en eenjarige planten

Sommige planten zijn erg gevoelig voor vorst. Door (late) nachtvorst kunnen ze beschadigd raken en is de schade soms de hele bloeiperiode zichtbaar.

Vorstschade aan planten en bloemen is vaak herkenbaar door het zwart of bruin kleuren van de planten, het hebben van aangetaste delen en soms zien de bloemen er een beetje papperig uit. Voorkomen is beter dan genezen, daarom adviseren we om te wachten tot na IJsheiligen met het planten en zaaien van vorstgevoelige planten.

Na IJsheiligen kan je zaaien in de volle grond! Daarmee bedoelen we, zaaien in de aarde van je tuin, border of [kweekbak](#). Zaai groenten en kruiden in je moestuin en vergeet niet de eenjarige bloemen in de border. Let op: niet alle planten kan je al direct na IJsheiligen zaaien. Sommige zaadjes gedijen juist beter als de temperatuur nog iets hoger ligt.

## Waarom kunnen planten niet tegen nachtvorst?

Dat veel bloemen en planten niet tegen nachtvorst kunnen, komt doordat er in de winter vocht verloren gaat via de bladeren. Doordat er door de vorst weinig vocht in de grond zit, kan de plant dit vochttekort niet aanvullen zoals hij gewend is. Namelijk door vocht uit de grond te halen. Hierdoor drogen de planten (gedeeltelijk) uit en zullen ze in het voorjaar niet mooi en ook niet in vol ornaat in bloei staan.

## 5 tips voor het beschermen van je planten tegen nachtvorst

1. Planten en bloemen, die uit de wind staan zijn minder kwetsbaar  
Gesnoeide planten zijn extra fragiel en hebben meer bescherming nodig
2. Let erop dat de grond niet te nat wordt. Hierdoor bevriest deze makkelijker, met alle gevolgen van dien.
3. Planten die buiten in een pot staan, hebben meer kans op een bevroren wortelkruit dan planten in de volle grond.
4. Zet potten niet rechtstreeks op de grond, maar plaats bescherming (zoals noppenfolie, karton) onder de pot of plantenbak.
5. Zet planten tijdelijk op een vorstvrije plek. Bescherm planten met een laag stro of vlas tegen de ergste kou.

## Ijsheiligen spreuken

Maart roert zijn staart en april doet wat hij wil. Weerspreuken die we allemaal wel kennen. Ook de Ijsheiligen hebben spreuken die je wellicht kent. Enkele voorbeelden zijn:

- Pancraas, Servaas en Bonifaas, brengen sneeuw en ijs helaas.
- Voor Servaas geen zomer, na Servaas geen winter.
- Voor Ijsheiligen de bloempotten buiten, veelal kun je er dan naar fluiten.
- Zijn de Ijsheiligen in het land, vroege bloesem houdt dan kort stand

## Ijsheiligen en de moestuin

In de lente kunnen de grote temperatuurverschillen tussen dag en nacht funest zijn voor je planten en bloemen. Vooral de pas geplante planten en bloemen die net weer buiten staan en volop in groei zijn kunnen niet tegen nachtvorst. De bloemen en de nieuwe blaadjes bevriezen na een dag groeien, waardoor ze onherstelbaar kunnen beschadigen of een groeiachterstand kunnen oplopen.

## Mei en Ijsheiligen

De maand mei en de Ijsheiligen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De naamdagen van deze heiligen vieren we altijd in de maand mei. Na deze dagen is het voor de tuinliefhebber hét moment om planten en bloemen te zaaien in de volle grond.

## Snoeien en Ijsheiligen

In het vroege voorjaar snoeien kan vanaf ongeveer 5-6 weken voor Ijsheiligen. Vanaf begin april kan je dus beginnen met snoeien, zodra het op het moment van snoeien niet vriest. Hebben de planten en bloemen vorstschade opgelopen, laat ze dan met rust tot ruim na Ijsheiligen zodat je zeker weet dat het niet meer gaat vriezen.

## Ijsheiligen en zaaien

Na 15 mei is de kans op nachtvorst zo klein dat je al planten kunt zaaien, harden of planten in de volle grond. Wil je al in maart of april zaaien of planten in de volle grond? Maak dan gebruik van een [tuinkas](#) of een [kweekbak](#). Wacht tot na Ijsheiligen om de planten te verpotten naar de volle grond.

## **IJsheiligen en het weer**

De IJsheiligen staan voor de overgangperiode van voorjaarsweer naar een periode met meer zomerse temperaturen en zonuren. Het is heel verstandig om daarom pas ná de IJsheiligen planten in de volle grond te zetten of bloemen in borders en bloempotten buiten.

## **IJsheiligen datum**

We ontvangen vaak de vraag: Wat is de datum van IJsheiligen? De IJsheiligen zijn de naamdagen van een aantal katholieke heiligen die vallen in de periode van 11 tot en met maximaal 15 mei. Hierna komt er zelden nog nachtvorst voor en kunnen planten en bloemen buiten in de volle grond geplant worden.

## **IJsheiligen betekenis**

IJsheiligen is een jaarlijks terugkerende periode van 11 tot 14 of 15 mei. Traditioneel luiden de IJsheiligen het einde van de nachtvorst in. Nachtvorst kan veel schade aanrichten aan bloemen en plantjes, omdat deze niet bestand zijn tegen vorst.

## **IJsheiligen of niet**

IJsheiligen of niet, het kan natuurlijk ook al eerder dan half mei heerlijk weer zijn om planten en bloemen te planten of te zaaien. Toch loop je dan het risico om schade door nachtvorst te krijgen aan je bloemen en planten.

## **Waar komt IJsheiligen vandaan?**

De IJsheiligen verwijzen naar de katholieke heiligen. De eerste berichten van deze heren (en dame) dateren van rond het jaar 1000. De IJsheiligen geven met hun naamdag een keerpunt in het weer aan. Vanaf 15 mei is de kans op nachtvorst vrijwel voorbij.

## **Hoe lang is er nachtvorst?**

In de volksweerkunde staan de dagen 11 tot 14 mei bekend als IJsheiligen. Deze dagen markeren het einde van de winterse periode met kans op vorst. De ervaring leert dat na deze dagen nog zelden nachtvorst voorkomt en het lekkere weer zijn intrede doet. Het voorjaar begint en de zomer staat voor de deur.

## **Hoe lang duurt IJsheiligen?**

IJsheiligen duurt van 11 mei tot en met 14 mei. In sommige landen hoort 15 mei ook nog bij de IJsheiligen.

## **Is IJsheiligen een feest?**

IJsheiligen is geen nationale feestdag, maar mensen die graag in de (moes)tuin werken, kijken wel ieder jaar weer uit naar IJsheiligen. Want na deze periode kunnen alle plantjes en bloemen weer de volle grond in.

## **Samengevat kunnen we zeggen: Dag IJsheiligen, Hallo voorjaarsbloei**

*Bron heiligen: wikipedia*